

Centraal Bureau voor de Statistiek
Divisie Sociale en Ruimtelijke Statistieken (SRS)
Sector Onderzoek en Ondersteuning (SOO)

5.1.2.e

4 juni 2007

Opzet voor een vernieuwde jaarlijkse huishoudensstatistiek

Notitie voor stuurgroep huishoudens 7 juni 2007

---

1. Inleiding

Op 21 september 2006 vond een studiedag plaats onder leiding van 5.1.2.e over de afleiding van huishoudens binnen het CBS (Verschuren, 2006). Belangrijke conclusies die tijdens die dag zijn geformuleerd zijn:

- Er moet één huishoudensafleiding komen die CBS-breed wordt gebruikt.
- De huishoudensafleiding moet zodanig zijn dat consistentie in de tijd wordt bereikt. Dit betekent dat zoveel mogelijk deterministische afleidingsregels worden gevolgd. Bovendien moet het aantal huishoudens zonder inkomen beperkt zijn.
- Er worden zowel actuele als niet-actuele cijfers gemaakt. Ten behoeve van de actuele cijfers worden bestanden met fiscale gegevens inzake Voorlopige Teruggave, Zorgtoeslag en Huurtoeslag geraadpleegd.

2. Zeer globale afleding huishoudens

De conclusies die tijdens de studiedag zijn getrokken, hebben, in combinatie met de bestaande praktijk inzake de afleiding van de jaarlijkse huishoudensstatistiek, als uitgangspunt gediend voor het projectplan (5.1.2.e 2007). Het afleiden van de cijfers over particuliere huishoudens zouden, in belangrijke mate in lijn met de bestaande praktijk van de Jaarlijkse Huishoudensstatistiek, zeer globaal als volgt kunnen gebeuren:

1. De massa wordt bepaald door de personen die actueel in de GBA zijn ingeschreven (de zg. ingezetenen), met uitzondering van de personen die zijn ingeschreven op adressen waar zich een institutioneel huishouden (inrichting, instelling of tehuis) bevindt. Personen die in hun eentje op een adres wonen, vormen een eenpersoonshuishouden. Als op een adres uitsluitend een gezin is gehuisvest, dan vormt dit gezin een huishouden.
2. Personen die op eenzelfde adres wonen, geen gezin vormen maar via gezamenlijke familieleden (ouders, kinderen) gerelateerd zijn, behoren tot hetzelfde huishouden. Hetzelfde geldt voor mensen die op dezelfde datum op het adres zijn komen wonen.
3. Personen die op eenzelfde adres wonen, geen gezin vormen en van wie vanuit ten minste één andere bron (Aangiften, Voorlopige Teruggave enz.) bekend is dat ze een paar vormen, behoren, samen met eventuele bij hen wonende kinderen, tot hetzelfde huishouden. De bronnen zijn niet aan een datum gebonden. Als uit een bron van jaren her bekend is dat twee mensen een paar vormen, en die twee wonen (nog steeds of weer) op hetzelfde adres, dan behoren ze tot hetzelfde huishouden.

4. Voor de adressen waar na toepassing van de drie vorige stappen nog geen indeling in huishoudens bekend is, wordt die van de vorige peildatum gehandhaafd, tenzij zich sinds die datum een wijziging in de adresbewoning heeft voorgedaan die het vaststellen van de huishoudenssamenstelling bemoeilijkt¹. Voor de wijze waarop de laatstgenoemde categorie gevallen moeten worden aangepakt wordt voorgetseld methodologisch advies in te winnen.

De vorengenoemde aanpak wordt zowel voor de actuele als de niet-actuele cijfers gevolgd. Het voornaamste verschil tussen beide aanpakken betreft het gebruik van additionele bronnen. Op grond van de afspraken tijdens de studiedag worden voor de actuele cijfers HT, VTV en ZT geraadpleegd. Voor de niet-actuele cijfers komen daar de bestanden betreffende Algemene Bijstand, Belastingaangiften, Tariefgroep en Voetoverheveling bij. Nader onderzoek moet uitwijzen of gegevens betreffende Loon en Soort (belasting-)aangiftebiljet hier ook bij kunnen betrokken.

In de onderhavige notitie wordt de aandacht uitsluitend op de afleiding van de actuele cijfers gevestigd.

3. Bestanden inzake Huurtoeslag, Voorlopige Teruggave en Zorgtoeslag; uitgevoerde werkzaamheden

Bestanden betreffende Huurtoeslag (HT), Voorlopige Teruggave (VTV) en Zorgtoeslag (ZT), peilmoment laatste kwartaal 2006, zijn afkomstig van de sector BRB. De omvang van deze bestanden is als volgt:

Huurtoeslag	1 346 416 personen
Voorlopige Teruggave	4 212 627 personen
Zorgtoeslag	7 165 823 personen

Uiteraard bevatten deze bestanden overlap. Het is immers mogelijk dat mensen bijvoorbeeld én huurtoeslag én zorgtoeslag ontvangen. De respectieve doorsnedes zijn als volgt:

HT en ZT	1 321 825 personen
HT en VTV	370 883 personen
ZT en VTV	2 090 161 personen
Alle bestanden	362 579 personen

In totaal zijn er 9 304 576 personen die in ten minste één van de drie bestanden vóórkomen.

De drie bestanden zijn onderling én met de Jaarlijkse Huishoudensstatistiek 2006 gekoppeld. De koppelsleutel die daarbij is gehanteerd, is RINpersoon. Voor de hand zou liggen ook het woonadres bij de koppeling te betrekken, maar omdat de adresgegevens in de drie bestanden om

---

¹ Als uit een huishouden een persoon vertrekt, kan worden verondersteld dat de achterblijvers nog steeds tot hetzelfde huishouden behoren. Als iemand zich op een adres vestigt waar al mensen wonen, is de huishoudenssamenstelling niet in alle gevallen op voorhand duidelijk.

allerlei redenen niet noodzakelijkerwijs behoeven overeen te komen, zou dat de uitvoering nodeloos ingewikkeld maken.

In de koppelactie kon niet naar volledige huishoudens worden gezocht. Minderjarigen ontbreken namelijk in de fiscale bestanden, bijvoorbeeld omdat ze niet belastingplichtig zijn (VTV) of omdat voor hen geen zorgpremie behoeft te worden betaald en ze dus niet in aanmerking komen voor een zorgtoeslag (ZT). Bijgevolg is uitsluitend naar paren gezocht.

Zie voor de resultaten van de match de bijlage. De informatie in deze tabel moet als volgt worden gelezen. Voor ieder bestand afzonderlijk is vastgesteld of een persoon lid is van een paar. Als een persoon in meerdere bestanden lid is van een paar, is niet geëist dat de RINs van de partners gelijk zijn, of, anders gezegd: betrekking hebben op dezelfde persoon. Strikt genomen is het dus mogelijk dat de $195\,128 + 6\,063 = 201\,191$ personen die in alle vier bestanden lid van een paar zijn, in die bestanden verschillende partners hebben; zie ook paragraaf 5.

Het aantal personen in de bijlage is gelijk aan de voornoemde 9 304 576 die in ten minste één van de drie bestanden HT, VTV en ZT vóórkomen. De personen die in geen enkele van deze drie bestanden zitten, ontbreken dus in de bijlage.

1. Personen in ten minste één van de bestanden HT, VTV en ZT, naar situatie in de JHS

		x 1 000
In paar in JHS	niet geïmputeerd	7126
	geïmputeerd	460
niet in paar in JHS	niet geïmputeerd	1458
	geïmputeerd	259
totaal		9305

Van de 9,3 miljoen personen die in ten minste één van de drie bestanden zijn gevonden, behoren er 7,6 miljoen tot een paar (tabel 1). Ter vergelijking: op 1 januari 2006 telde Nederland 8,3 miljoen mensen die lid waren van een (al dan niet gehuwd) paar (zie tabellen 2 en 3). Van de bijna 8 miljoen die niet tot een paar behoren, is een veel kleiner deel (1,7 miljoen) teruggevonden in de drie bestanden. Op zich is dat niet verwonderlijk omdat, zoals gezegd, de minderjarigen (3,6 miljoen personen) in die bestanden geen rol spelen.

In de tabel in de bijlage zijn de personen in de kolommen ‘niet geïmputeerd’ voor het doel van deze notitie van weinig belang. Ze vormen als het ware de bevestiging van wat uit de adresbewoning in de GBA al bekend was. De twee kolommen ‘wel geïmputeerd’ zijn voor dit doel interessanter. De vet gedrukte aantallen betreffen personen die op basis van de adresbewoning in de GBA niet aan een paar kunnen worden toegewezen, en die in ten minste één van de bestanden HT, VTV en ZT tot een paar behoren. De onderstreepte aantallen betreffen personen voor wie op basis van de GBA-adresbewoning evenmin een uitspraak over de huishoudenssamenstelling kan worden gedaan, maar die in geen enkele van de drie bestanden HT, VTV en ZT tot een paar behoren. Voor de personen die behoren bij de vet gedrukte aantallen

2. Particuliere huishoudens naar samenstelling, 1 januari 2006

		x 1 000
Totaal		7146
w.v.		
Eenpersoonshuishouden		2502
Meerpersoonshuishouden	totaal	4644
	w.v.	
	Niet-gehuwd paar 1)	759
	Gehuwd paar 1)	3385
	Eenouderhuishouden 1)	452
	Overig huishouden	48

---

1. Eventueel met anderen.

3. Personen naar plaats in het huishouden, 1 januari 2006

		x 1 000
Totaal		16126
Thuiswonend kind		4620
Allenstaand		2502
Samenwonend		8287
Ouder in eenoudergezin		452
Overig lid huishouden		263

---

wordt voorgesteld te besluiten dat ze in de huishoudensstatistiek tot een paar worden gerekend, uiteraard onder de voorwaarde dat die personen volgens de GBA op hetzelfde adres wonen. Van de onderstreepte aantallen wordt voorgesteld dat ze niet tot een paar worden gerekend.

4. Resultaten van de uitgevoerde koppelingswerkzaamheden

Bij de samenstelling van de huishoudensstatistiek d.d. 1 januari 2006 moest voor 1,144 miljoen personen de huishoudenssamenstelling worden gegokt op basis van de combinatie van de adresbewoning zoals bekend uit de GBA en de kansparameters afgeleid uit de EBB. Tabel 4 geeft, uitgaande van de gedachtegang van de laatste alinea van de vorige paragraaf, een indicatie van het deel van de te imputeren massa waarvoor de huishoudenssamenstelling, althans voor een belangrijk deel, kan worden overgenomen uit de drie bestanden HT, VTV en ZT. In totaal betreft het 34% van de te imputeren massa.

Uitgespitst naar adresbewoning blijken er evenwel grote verschillen. Voor adressen waar twee niet in gezinsverband levende personen wonen, kan in bijna de helft van de gevallen de huishoudenssamenstelling uit de drie bestanden HT, VTV en ZT worden afgeleid. Ook voor adressen waar een eenoudergezin en een 'losse' persoon woonachtig zijn, wordt een redelijk

hoog rendement gevonden. Voor de adressen met een minder eenduidige samenstelling is het rendement echter (aanzienlijk) lager.

4. Personen voor wie de huishoudenssamenstelling is geïmputeerd naar vóórkomen in fiscale bestanden

adresbewoning	in fiscale bestanden ¹⁾	totaal te imputeren	rendement %
twee losse personen	232666	486414	48
drie losse personen	30497	121676	25
vier of meer losse personen	17816	153746	12
gezin + losse persoon	6603	51885	13
eenoudergezin + losse persoon	86756	226130	38
overig adres	20194	104024	19
Subtotaal	394532	1143875	34
Huishoudenssamenstelling bekend uit de GBA		15189984	
Totaal		16333859	

1. Persoon is in ten minste een van de bestanden betreffende Voorlopige Teruggave, Huurtoeslag en Zorgbeslag lid van een paar dan wel is in geen enkel van die bestanden lid van een paar.

2. Imputatie is niet nodig.

5. Hoe goed is de uitgevoerde koppelactie?

Zoals aangegeven is bij het koppelen van de bestanden niet geëist dat de RINs van de partners gelijk zijn. Anders gezegd, niet geëist is dat de RINs van de partners betrekking hebben op dezelfde persoon. Dit is gedaan om de koppelactie niet te ingewikkeld te maken. Voor de grootste te imputeren groep, namelijk de adressen waarop twee losse personen wonen, is nagegaan in hoeverre de resultaten door de gevolgde werkwijze worden beïnvloed (tabel 5)

5. Twee losse personen die volgens de fiscale bestanden partners zijn, naar adresbewoning in de GBA

Lid van een paar 1)	Persoon en partner wonen volgens de GBA op hetzelfde adres?		Totaal
	Ja	Nee	
Ja	168643	18161	186804
Nee	6729	39133	45862
Totaal	175372	57294	232666

1. Volgens een van de bestanden HT, VTV en ZT.

Van de 187 duizend personen die volgens een van de fiscale bestanden lid van een paar zijn, wonen 169 duizend, ofwel 90%, volgens de GBA op hetzelfde adres. Voor adressen waar twee losse personen zijn gehuisvest, levert de gevolgde werkwijze derhalve bruikbare resultaten op. Uiteraard kan deze conclusie niet zonder meer worden doorgetrokken naar de andere categorieën adresbewoning, maar anderzijds lijken er geen argumenten te zijn waarom de gegevens voor die adressen niet bruikbaar zouden zijn.

6. Conclusies

Uit de bestanden betreffende de huurtoeslag, de zorgtoeslag en de voorlopige teruggave kan voor ongeveer een op de drie personen voor wie uit de GBA-adresbewoning de huishoudenssamenstelling niet duidelijk is, worden vastgesteld of de persoon tot een paar behoort. Voor het resterende deel moet, voor zover de huishoudensstatistiek van een eerder tijdstip geen 'uitsluitse' biedt, naar een arbitraire oplossing worden gezocht. Het gaat hier overigens om de actuele cijfers. Voor de niet-actuele cijfers moet worden nagegaan in hoeverre aan andere bestanden zoals genoemd tijdens de studiedag van 21 september 2006, aanvullende informatie kan worden ontleend.

Literatuur

5.1.2.e 2007, Koppeling van het huurtoeslag-, zorgtoeslag- en voorl. teruggaafbestand met het huishoudensbestand (conform de aanpak van het fiscaal partnerschap). Interne CBS-notitie. d.d. 30-05-2007.

5.1.2.e 2007, Vernieuwing afleiding van huishoudens. Project Initiatie Document (klein), versie 1.0.p3, 27 maart 2007. Interne CBS-notitie.

5.1.2.e 2006, Verslag Studiedag afleiding huishoudens 21-09-2006. Interne CBS-notitie.

Bijlage

VTV	HT	ZT	Huishoudensstatistiek				Totaal	
			in paar geïmputeerd		niet paar geïmputeerd			
			niet	wel	niet	wel		
Paar	paar	paar	195.128	6.063	565	672	202.428	
		niet paar	539	150	110	42	841	
		niet ZT	3.429	284	56	43	3.812	
	niet paar	paar	1.955	203	70	27	2.255	
		niet paar	2.850	433	651	81	4.015	
		niet ZT	406	66	61	7	540	
	niet HT	paar	1.448.520	41.063	2.654	4.556	1.496.793	
		niet paar	19.150	2.735	2.319	1.127	25.331	
		niet ZT	1.762.325	43.669	7.603	6.238	1.819.835	
	NtPaar	paar	paar	7.358	1.891	214	100	9.563
			niet paar	513	82	38	14	647
			niet ZT	485	94	36	9	624
niet paar		paar	1.935	252	37	10	2.234	
		niet paar	129.824	<u>2.793</u>	7.464	<u>515</u>	140.596	
		niet ZT	2.915	<u>159</u>	238	<u>16</u>	3.328	
niet HT		paar	36.404	16.048	1.641	1.483	55.576	
		niet paar	67.217	<u>9.367</u>	69.185	<u>4.113</u>	149.882	
		niet ZT	106.985	<u>34.904</u>	143.498	<u>8.940</u>	294.327	
NtVTV		paar	paar	312.570	18.570	3.546	4.066	338.752
			niet paar	3.374	1.137	960	875	6.346
			niet ZT	4.778	1.091	410	524	6.803
	niet paar	paar	3.704	958	602	294	5.558	
		niet paar	50.092	<u>12.642</u>	531.619	<u>14.237</u>	608.590	
		niet ZT	1.803	<u>497</u>	6726	<u>458</u>	9.484	
	niet HT	paar	1.774.928	127.011	14.225	23.923	1.940.087	
		niet paar	1.187.274	138.266	663.853	186.936	2.176.329	
	Totalen			7.126.461	460.428	1.458.381	259.306	9.304.576

* De dik gedrukte getallen in de 2e kolom, geven personen aan die in het huishoudensbestand als horend bij een paar zijn geïmputeerd, waarbij tegelijk in een of meerdere van de belastingbestanden dezelfde persoon is teruggevonden horend bij een paar.

** De dik gedrukte getallen in de 3e kolom, geven personen aan die als alleenstaande in het huishoudensbestand zijn geïmputeerd en waarbij in een of meerdere van de belastingbestanden dezelfde persoon is teruggevonden, maar dan horend bij een paar.

*** De onderstreepte getallen in de 2e kolom, geven personen aan die in het huishoudensbestand als horend bij een paar zijn geïmputeerd en die in een of meerdere van de belastingbestanden voorkomen, maar daar nergens als een paar.

**** De onderstreepte getallen in de 4e kolom, geven personen aan die in het huishoudensbestand als alleenstaande zijn geïmputeerd en die in een of meer van de belastingbestanden eveneens voorkomen als een alleenstaande.

